

Med bambus etter laksen

TEKST OG FOTO: THOR JACOBSEN

DET HAR SÅ VIDT begynt å lysne når jeg titter ut av vinduet i soverommet i det gamle ombygde møllehuset. Jeg skimter så vidt sauene som beiter på den rimfrosne marka. Utsikten er vakker. Så langt jeg kan se bølger graskledde åser, – »The Rolling Hills of the Borders«. Jeg er tilbake i Skottland.

På ny ligger en ukes laksefiske på Tweed foran meg. Oktober var nedbørsfattig. Det etterlengtede regnet lot vente på seg, men den andre uka i november slo været om og regnet pøste ned. Elva steg til fire fot over sommervannstand og var nå på vei ned. Høstlaksene – »the autumn run« var på vei. Det var meldt om fangster av stor blanklaks på vår strekning.

Jeg sjekker surringene av spleisene på min 12'6" split cane fluestang før jeg stiger ned i det kalde vannet under eiketrærne. Ganske snart kjerner jeg kulda trenge igjennom vadebukse og fleece. Temperaturen i vannet er tre grader, men overraskende klart. Tweed er som regel svakt tefarget om høsten. Men den lave temperaturen har gjort vannet klarere til tross for høy vannstand.

Hølen er en ganske rett og dyp strekning med tung strøm som ender i et grunt brekk 200 meter nedstrøms. Navnet er Dornend Pool, men vi kaller den »Ice box«. Den fiskes av med tung synkeline. Jeg bruker halvannen meter 0.45 mm fortom, og som regel en to tommers svart og rød tubeflue i enden. Hølen fiskes av fra høyre side, – dypt utvadet.

Med lange doble speycast arbeider jeg meg langsomt nedover hølen. Det doble speycastet er synkelinekastet framfor noe. Første fase av kastet bringer flue-

linen automatisk opp til overflaten, og det innledende svitsjkastet man ellers ofte trenger ved langsom strøm, er unødvendig.

Av erfaring vet jeg at laksen står tett inntil bredden på den andre siden. Her viser den seg som regel, selv om den ofte tar flua midtstrøms. Poolen er ikke særlig bred, så jeg har ingen problemer med å legge flua inn til bredden på motsatt side. Jeg nyter den dype aksjonen i cane stanga. Den følsomme toppen legger lina snorrett ut, uten slag og vibrasjoner. Til tross for tung line og dypt vann, savner jeg ikke den lange kullfiberstanga.

Frosttåka ligger så tett at de vakre omgivelsene rundt Dornend er borte. Heller ikke brekket 100 meter nedstrøms er synlig. Den gamle utoverhengende eika på høyre side, midt i hølen, gir en nærmest trolsk stemning denne november morgenen, med sine sprikende greiner fullt av gammelt gras etter flommen. Som et fugleskremsel står den fram i tåka.

Slike forhold skulle i norske elver betinge et tregt fiske, men dette er ikke tilfelle under det skotske høstlaksefisket. Laksen føler seg trygg og rolig, og en dypt og langsomt presentert flue kan gi gevinst. For å komme skikkelig ned i den rolige hølen legger jeg kastet mer på tvers og før flua lander på vannet, fører jeg stanga oppstrøms, senker toppen, for deretter å følge lina rundt med stangtuppen. Et par steg nedover vil bringe flue enda dypere. Jeg følger Balfour-Kinnears prinsipper for synkelinefiske. Like aktuelle i dag som for 70 år siden, da han skrev *Flying Salmon*.

Ti meter nedenfor eika smeller det. En laks har tatt ▶

»En tohånds split cane stang kan ikke erstatte en moderne kullfiberstang hva gjelder evne til å kaste langt. Du må slite med ekstra tyngde, vedlikehold og forsiktighet under bruk. Det du imidlertid får er tradisjon, håndarbeid, skjønnhet og eierglede. Ikke dårlig?«

► min røde Sølvnakke. Løsbukta glir ut gjennom stangringene. Jeg løfter stanga og beveger meg rolig mot land. Her kommer bambusen til sin rett. Slag og rykk dempes effektivt, – og uten videre dramatikk skyver jeg en åtte-ni kilos høstlaks opp på den graskledde bredden. Trestanga skulle gi meg ytterligere tre lakser denne kalde novemberdagen, og flere skulle det bli utover i uka.

Split cane for laksefiske

INTERESSEN FOR split cane stenger har fått en renessanse i de senere årene. Dette gjelder ikke bare stenger som samleobjekter, men også tilvirkningen av stengene har fått fornyet oppmerksomhet. Mange mener at to bøker har bidratt til dette: Martin Keane`s *Classic Rods and Rodmakers* og Garrison og Carmichael`s *A Master`s Guide to Building a Bamboo Fly Rod*. Interessen har nok dreid seg mest om amerikanske enhåndsstenger. Og det er liten tvil om at amerikanerne lagde og lager de beste stengene. Historiske navn som Leonard, Edwards, Thomas, Payne, Gillum, Dickerson, Jordan, Young etc. plasserte de fleste britiske stenger i skyggen. Våre dagers stangbyggere ligger ikke langt etter: Aroner, Jenkins, Brackett, Brandin, Baginski, Cattanach og Wojnicki er bare noen få eksempler på stangbyggere i mesterklassen.

Hva med stenger for laksefiske? Når det gjelder cane, fisket de fleste amerikanere enhånds. Men noen av de smekreste tohåndstenger som har vært laget, var utvilsomt amerikanske. Jeg tenker da på stengene fra Jim Payne og Harold »Pinky« Gillum. Tanken vandrer til de store italienske fiolinbyggere.

En tohånds split cane stang kan ikke erstatte en moderne kullfiberstang hva gjelder evne til å kaste langt. Du må slite med ekstra tyngde, vedlikehold og forsiktighet under bruk. Det du imidlertid får er tradisjon, håndarbeid, skjønnhet og eierglede. Ikke dårlig?

Spliced joints.
Sharpe's
of Aberdeen.

Det er i dag fullt mulig å få tak i brukte tohånds cane stenger til en relativt rimelig pris. Disse stengene er fortsatt lite påaktet i Statene. Det er de korte enhåndsstengene i lave snøreklasser som er høyt priset. Noen av disse (eks. Dickerson, Garrison, Gillum) kan nå svimlende beløp. De britiske tohånds laksestenger (J. S. Sharpe's of Aberdeen, Hardy, Farlows, Ogden Smith, Walker-Bampton etc.) er det relativt lett å komme over, uten å grave for dypt i pengepungen. Via internett er det mulig å finne forhandlere. Prisene ligger på mellom 3000 og 4500 norske kroner. Mer vil jeg heller ikke gi for disse. De blir fort for tunge og upresise til det moderne, intensive laksefisket og henges raskt på veggen.

Skal man velge blant disse stenger må det bli Sharpe's of Aberdeen. De har splicede skjørter, – noe som er

en forutsetning for et moderne laksefiske. Stenger med holker eigner seg ikke for speycasting. Torsjonen blir for stor og etter en tids bruk ryker de av over holken. Det kan bli en dyr fornøyelse. Sharpe stengene er solide og dessuten impregnerte (og tunge). Derfor krever de lite vedlikehold. Stanga kan monteres, og uavhengig av været, henge ute på hytteveggen gjennom en hel sesong. Sammenlignet med andre fabrikanter bærer de preg av masseproduksjon. Aksjonen er topp-tung helaksjon. De har vært arbeidshester for laksefiskere gjennom flere tiår.

Finnes det så cane stenger som kan tilfredsstille den moderne laksefiskeren, hva gjelder bruksegenskaper?

Om ikke helt, så i alle fall et godt stykke på vei. Det ideelle ville være å kunne overføre de beste enhåndstapere til tohånds. En amerikaner med navn Larry Tusconi har forsøkt dette. Via datateknologi har han ved hjelp av en »rod taper databank« konstruert tohåndsstenger.

To hånds splitcane. Fra venstre to splicede stenger bygget av S. Mittet. I midten Sharpe's. Deretter Ogden Smith og Hørgård.

Bambus vid River Tweed en kald november morgen.

Jeg har to slike. Begge er laget av stangbyggeren Sigfred Mittet og er Paul Young tapere. Min favoritt til all-round fiske er en 12'6" »parabolic« for klasse 9. Sigfred har gitt den litt mer »backbone« så jeg også kan bruke den til ordinært synkeline fiske. Utseende-messig ligner stanga en tohånds Payne med relativt kort skjeft. Den har aluminium snellefeste med tres-pacer og klingen er mørk brunflambert. Jeg synes den er nydelig. Med den legger jeg ut 25–30 meter synkeline uten problemer. Som de fleste cane stenger er også denne utmerket til å temme laks. Man må bare huske på å legge mer av trykket mot snella, og ikke ha for bratt stangbue, dersom storlaksen tar flua og fighten blir langvarig.

En god split cane stang blir man glad i. Ikke få ganger har jeg tatt stanga ned fra veggen. Latt fingrene gli over det perfekte korkhåndtaket og beundret den mørkebrune klingen, kjent på den silkeglatte innsiden av dragringen i dyprød agat. Har jeg sett et glimt av sjalusi i min kones øyne?

En cane stang som skal brukes bør altså være spleiset. De mest kjente spleisede stenger var nok Vibration stengene bygd for kastevirtuosen Alexander Grant, speykasteren framfor noen. Endene var skrått skårne og lagt mot hverandre og festet med fuktige læreimer. Aksjonen ble da relativt ubrukt og vridningskraftene ▶

»Godt forankret i en Sunray Shadow ser jeg fisken forsvinne ut mellom bena mine.«

ødela ikke stanga. Det samme prinsippet brukes i dagens speystenger av cane. Men vi monterer stanga med el.tape. Pass bare på å føre tapen helt ut til endene av spleisene og surre godt rundt. Det er her det sprekker opp under hard belastning.

Ikke lengre enn 13'

KASTING MED »trestenger« krever en rolig rytme. Man skal kjenne at fluelina strekker ut bak. Framslengen skal være kontrollert og rolig. Det viktige mottrekket i butten ved kasting med raske kullfiberstenger erstattes delvis med skyvebevegelse av øvre arm. Mer enn noen gang merker man hvordan en fluestangs innebygde egenskaper erstatter manuell kraft.

Ei tohånds cane stang må balanseres. Dette gjøres enklest med ei tung snelle. Ei lett storspole snelle egner seg ikke. Selv bruker jeg gamle sneller på cane stanga. De veier rundt en halv kilo og ei 13' stang får da et balansepunkt beliggende øverst på kork håndtaket. Det er utfiskingen som er belastende. Det å holde ei topptung stang gjennom timer med fiske ødelegger ryggen. Egen fysioterapeut og smertestillende medisiner har de færreste med på fisketur. I dag vil jeg ikke bruke stenger lengre enn 13' til hardt laksefluefiske fra land. Lengre stenger blir for tunge.

Ei trestang trenger ettersyn. Den må ikke etterlates fuktig i stangrøret. Ei våt stang lufttørkes. De impregnerte trestengene trenger minimalt med vedlikehold (Sharpe's, Wes Jordan's orvisstenger m. fl.). Lakkerte stenger må etterses. Personlig er jeg glad i stenger behandlet med kinesisk treolje. Mange av stengene til S.

Høstlaks
– Dornend.

Mittet har denne finish. Etter en tids bruk, gnir jeg klingen inn med oljen, for deretter å pusse over med fin stålull. Dette gjør overflaten blank og hindrer skjolddannelse.

NOVEMBERDAGEN er på hell. Om en drøy time er det mørkt. Det har vært varmere i været de siste dagene og vanntemperaturen har steget et par grader. Men fisket har overraskende nok vært tregt. Min fiskekamerat gjennom flere år på Tweed, J.R. Hoff, har riktig nok kjørt storlaks på Boat Pool, men den har dessverre slått seg av flua. Jeg vil igjen fiske meg ned Dornend. Jeg kjenner strømtrykket øke på idet jeg nærmer meg brekket som fører ned til beat 2 – New Water Pool.

Ca. 40 meter oppstrøms brekket tar en svær laks min røde og svarte tubeflue. Etter hogget går den rett i været. Jeg kan se hele fisken. På direkten setter den av sted nedstrøms i en forrykende fart. Cane stanga ligger flatt fremover og jeg blir nødt til å løpe nedover mens backingen fyker av snella. Over 100 meter bærer det i vei før den stopper. J. R. kommer nedover elvebredden. Vi blir stående med stanga i helspenn og frykter det verste. Videre kommer vi ikke. Vi har havnet nederst på en odde i elva. Til høyre vokser trærne utover den høye elvebrinken, på vår venstre side går hovedstrømmen. Vi prøver å vade over, men strømmen blir for sterk.

Fortommen ryker etter 20 minutter. Jeg er glad det er over, men liker ikke at fisken drar av gårde med krok og fortom på slep. Vi tar opp snorespolen og konstaterer bruddstyrke på 35 pund. Stanga er like hel, men S-sveiva på snella er bøyd.

Ettermiddagen avsluttes i samme stil. J. R. kroker en fin laks og får den etter hvert inn til bredden. Da jeg skal ta den, spretrer flua ut av kjeften på fisken og langt inn i min langfinger. Godt forankret i en Sunray Shadow ser jeg fisken forsvinne ut mellom bena mine. Jeg trer kroken gjennom og ut, slik at mothaken kommer fri. En avbitertang redder dagen.

Det er kveld. Utenfor stueinduet siler regnet ned. Et par fasaner, som har overlevd jakten oppe på Glen House, piler over gårdspllassen. J. R. har lagt enda en trekubbe på peisen. Vi tar fram flaska med maltwhisky og skjenker i glassene. En vanndråpe »åpner den opp«. Jeg kjenner varmen vende tilbake i kroppen. Fingeren er heller ikke så verst. Jeg gleder meg allerede til morgendagen.

Motstående side:

S. Mittet, forfatteren og ghillie John McGinley beundrer en tohånds Leonard fra Kincardine Castle, Aberdeenshire. En nydelig 15' Leonard fra 1928.

Alltid et slott i nærheten. Kincardine Castle og t. h. Traquair House, det eldste bebodde slott i Skottland.

